

LIETUVA

Nr. 22.

CHICAGO, ILL., SUBATA, 30 Geguzio (May) 1896 m.

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER

Metas IV.

Politiszkos žinios.

Maskolija.

Manifestas caro, išduotas dienoje apvainikawymo, ne daugdo-
wanų ir atleidimų paskyria numy-
lietims pawaldiniams. Dowano-
ja bausmes už wisokius nusidėji-
mus, teiposegi skolas į wieszpaty-
tės įzdą iki 300 rublių ir paliau-
suoja iš kalinių prasikaltėlius, su
išseimimu pasodytų už: plėši-
mus, apgawystę, skolinimą pinį-
gų ant didelių palukų, priga-
wingą nusibankrutylų ir už įžei-
dimą garbės. Išsuijstiemis į Sibe-
riją bausmė tampa numażinta ant
treczdalio; bausmė kalėjimo ant
wiso amžiaus numażinta iki 20
metų. Politiszkieims nusikalte-
liams ir duoti maži palengwini-
mai. Lenkiszki iszeiwiui, emę da-
lywumą maiszte 1863 gal grįžti
atgal, jeigu jie nepapildė žmog-
žudystės, iszpłėsimo arba pade-
gimo ir jeigu sugrįžę prisieks
naujam cieciorui. Jeigu jie pasi-
rodys kaltais minėtų nusidėji-
my, taps po sugrįžimui paduoti,
per tris metus, policijos užžiurai.
Tai ir wisos dowanos Maskolijos
gywentojams. Mažos jos, kaip
mažas yra apswainikawęs dabar
Maskolijos waldonas.

Nno Salos Kubos.

Jenerolas Weyler, neįstengdamas pergalėti pasikėlusių kubiečių, stengiasi priiversti juos iš bado pasiduoti. Idant pasikėliai negalėtų sugriebti maisto, prisakė jis visiems Kubiečių gyventojams, visus įvairius nu

Chinieziu krasztas.

Turkija.

Angliszki laikraszcziai prane
sza, buk Szventas Tėwas wed
dabar tarybas su armeniszku pa
triarchu ir stengiasi patraukti
armenieczius schizmatikus su

Persija.

Angliski laikrasčiai, maty
dami prilankumą Maskolijai nau-
jo Persijos szacho, ragina Ang-
liją užlaikyti angliską įtekme
pietinėj Persijoj. Ragina, idant
Anglija išsidirbtu liuosą kelią
į Beludzistaną, krasztą gulintį
Persijos pakraszeiuose. Anglijos
randas stengiasi išsidirbti dalei-
dimą statyti geležinkelius wisoj
Persijoj.

Mexikas.

Pirmiaus nuvyti į kalnus indijonieciziai wel nusileido žemyn ir ardo ir pleszia pakalnėse esančias farmas. Dabir užpuolė jie ant farmos Lojos, netoli miesto San Bernardo. Iszpjowė 18 žmonių, daugiausiai moterų ir vaikų. Potam wel pasitraukė į kalnus. Gywentojai atsizsaukė į waldžias, reikalaudami ant apgynimo atsistų kariaunų. Tuom tarpu wi si pakalnėse apsgywenę baltieji ginkluojasi ir renkasi į kruwą, idant, užpuolus wel indijonieciziams, galėtu geriaus priezsintiesi ir nuo užpuolikų sawo sezimynas apgyni.

Wokiszkose waldybose Piet.
wakinēs Afrikos, priesz wo-
kiecius pesikēlē tenbuwaii gy-
wentojai hotentotai. Atsitiko ke-
letas karsztų susimuszimų. Ka-
reiwų wokiečių czia yra ne-
daug, todėl jie neįstengia pasikė-
leliu pergalėti.

Pereitą Ketwergą 2000 mata
belių, (Pietinej Afrikoj) buvę
užpuolę ant miesto Buluwayo.
bet mieste užsidarusių baltųjų li-
kosi numushti, pradžudę laba-
daug sowo žmonų.

Prowincijoj Loreto, republi
koj pietinēs Amerikos, wadina
moj Peru, pasikēlē gywentaja
priesz kraszto prezidentā Pierolā

Japonijos ciecorius rengiasi atsilankyti į šventimus krasztus. Atlankys jis Europa ir Amerika.

Isz wisur.

|| Wisoki prasižengėliai, sud
nusprešti, už savo nusidėjimu
ant išsiuntimo iš Prancūzijos
teip wadinamas pataisymo pranc
ziskas kolonijas, Kajennoj. (w
durinėj Amerikoj) bewėžant
wietą, ant laiwu "Delma"
pakėlė maistę ir pergaleję ta
nus laiwu, apėmė patį laiwu.
Nuplaukė paskui į pakrantes W
nezuelės, ir ten išlipo.

Į Isz Monterey Mexike, raszo, kad wietiniame cirke, wiens, teip wadinamas bulių pergalėtojas, Jose Mati, tapo jo įerzinto buliaus wisai sudraskytu, 4 gi erzintojai tapo labai pawojingai subadyti. Įsiutę bulius, apart žmonių, užmused su ragais 6 arklių.

Cholera Egipte platinasi. Isz Alexandrijos pērējo i kraszto sostapilē, Kairā. Daugel žmoniū mīrszta; isz apsīrgusīų vos 10 dalis iszgyja. Terp kareivīų stowincīų mieste Tourah teiposīų pasirodē cholera; apsiēszkē ji ir kituose Egipto krasztuose.

|| Isz Semferepoliaus (Pietinėj, Maskolijoj, ant Krimo) raszo, kad ezin sudas nusprendė ant isziuntinio i Siberija rando komisoriuj, Szorę, už pasisawinimą radowų pinigų, Szor mat pawogė 100.000 rublių pinigų. Jeigu Maskolija isziųstų Siberija wisus wagianczius caro tarnus, nedaug jų ten pasiūktu ant wietos!

|| Paryžiaus Operos Teatre atsitiko didelė nelaimė. Sunkus žibinimui žirandolius nutruko ir puolė ant susirinkusių į teatrą. Wiena moteriszkė likosi užmuszta, o apie 20 žmonių suukiai apkultų. Baimė apėmė į teatrą susirinkusius ir jie per wienis kitą stengėsi išeiti laukan. Laimė dar, kad ta umą weržimasi laukan galima buwo apstabyti; kitaip labai daug žmonių but likę sumnyiotų.

|| Wiedniuje, Austrijos sostapilėj, neseniai nusizūdė: kareiviszkas gydytojus, Rommel, jo pati ir suaugusi duklė. Priezastis to, buvo mat tokia: Rommel buvo naminiu gydytojumi mokslainės oficerų dukterų, Heruolay; 7 isz mokintiniu sužagė. Toksia bjauras darbas dukterų Rommelio ne galėj but užslėptas. Isz tos priezastės wisa mat jo szejmyna nusizūdė: moterys isz gėdos, wyras isz baimės.

|| Isz Londono, Anglijoj, ra-
szo. — kad czia besiwažinėjanczius
su dideliu pasikelimui į wirszu
ratu (tokiu kaip Chicagos ratas
Ferris Wheel, netoli Lincoln
Park) pasiekę gana priklus at-
sitikimas. Besiukant ratui, pa-
gėdo maszinis ir ratas turėjo su-
toti. Daugel žmonių atsiradusi
wirszutiniuose wagonuose turė-
jo czia nakwoti. Iszbuwo jie di-
delėj baimėj 24 walandas, pako-
maszina sutašė ir galėjo juos
žemyn nuleisti. Londono rata
4 syk augsztesnis už Chicagos
rata.

|| Dar nuo leiko darbininkų šventės, t. y. nuo 1 dienos gegužio, trapiškai Czekijos darbininkų sumisžimai ir sžaikaikai. Pragoj, Czekijos sostapilej, mini darbininkų susirinko priesz dritu tuwę Wolfo. Policija norejo juos iszwaikyti, bet neįstejgę. Pa kwietę j pagelba žandarus, kuri rie nieko iszmintingsesni iszrasti ne įstejgę, kaip vien pra dėti sžaduyti j susirinkimui. Dar darbininkai likosi užmuszti, 5 g sunkiai suzeisti. Po sziuwų, ginklai darbininkai iszsiszkvrstę

|| Isz Paryžiaus, Prancuzijo
razo: ant geležinkelio stacijo
Couvillė rado, wiename siuntiny
je, paduotame kokio ten keleiwio
kunę, jau puwantį, jauno waiki
no, 25 metų amžiaus. Atsiūmti
siuntinį atėjo dwi žmogystos, k
rias, žinoma, tuojaus suareztaw
Prawardės siuntitujų yra: Albe
Carthel ir Margarethe Duber

Policija mena, kad suimtos žmogystos yra vien agentais užmušėjo. Paskutiniuose laikuose Paryžių praejo papuldinėti nežinia kur jausi waikina. Spėja, kad papuolusieji turėjo likti nužudyti, o užmušėjas kunus matysintinėj geležinkoliu. Iki szioł wienok dar trimitėtojas wiską susekti nespasisek.

* Wienoje wyno pardawiny-
czoje, Warszawoj, Lenkijoj, per-
ziurint tuszczaj wyno baczka-
numetus wisokius rakkan-
dus, rado didelę užboną, drutai
užlipinta, ant kurio buvo padė-
tas užraszas "1809". Widuris jo
buvo puikaus wyno pripildytas.
Perliejant isz jo wyną, ant dugno,
rado senus cidabrinius ir auksiu-
sius pinigus, kurių buvo isz wis-
apie pusantro szimto. Tų senų
pinigų dabar newartoja — taigi
wertę jų gal but didesnė, neng
seniaus buwo.

|| Kazarmėse mieste Broduose, Galicijoj, parubežyį nuo Maskolizkos Lenkijos, apsisotję čia kareiviai, raiteliai, užmūsų jėga mergina, kurią per prievartą buvo atsivedę į kazarmes. Bijodami paskui, kad paleista nesisuktų; ją užmūsų ir lawoną užkasė po meszlais. Pamatę paskui, kad žmonės iš to vietos veža meszlą, taigi kad neužtiktu lawoną, prikalbėjo darbinįkus užėti į karmę. Kada tie paklausė ir palikę vežimą pasitraukė, kareiviai įvertė lawoną ir su meszlais uždengė. Darbininkai sugręžę iš kazarmos, išvežė primetą vežimą, bet lauke, bėmetant meszlą, užtikojame lawoną nužudytos merginos. Pranesę apie tokį radinį valdžioms, kurios dabar tirinėja ta dalyką.

|| Iš Katowicų, netoli lenkiszko rubežiai, Prusuose, woksizko laikraščiai praneša apie sziklatsitikimą. Bažnyčioj kaimo Michalkowicų, kunigas rengėsi su miszioms. Laike miszių koksai nepažįstamas pradėjo ką tai murmėti bažnyčioj ir elgėsi neپرideranciai. Atsiklaupė netoli altoriaus ir pasibaigus miszioms nuėjo į zokristiją, kurioj jau kitas kunigas rengėsi su miszioms. Wargamistra, patėmyjo neپرiderantį elgimasi, išwėjo iš zokrostijos; pasakė, kad jeigu nori pasimelsti, tai gali melstiesi po woksizkom.Nepažįstamas paklausė, bet prasidėjus miszioms pradėjo wakszczoti po bažnyčią ir wargamistra tėmyjo jį nuo wiszky ant galo pamatė, kad tasai skubėnasi prie altoriaus, prie kurio kunigas stovėjo.

niga innumetē nuo altoriaus
kada tasai parpuolē, pradējo
mynoti. Žmonis susirinkē į bažn
ęzią pasiskubino su pagelba kunigij
ir nutraukē įsiutusį, suriszo ir nu
vedē jį ant policijos. Ant policij
pasisakē, kad jis esąs Ciprijona
Olšzynek ir kad nė yra bepročis
ir kad ant kunigo užpuolē ger
apsimislijus. Priežastį užpuolim
sudas tvyrėja.

|| Koksai Kasperson, paminkl
dirbējas mieste Rēwely, Estla
dijos gub. Maskolijoj, apgarsn
wietinēj gazietoj, kad jisai uzm
kēs 3000 rubliju kiekvienam, k
suras ant jo padirbtj paminkl
stownciņz ant kapiniņ, koki
nors įtrukimus, arba lipinimu
Radosi mat koksai Poworoto
kurisai panorēj uždirtbi tu
3,000 rubliju; tasai pradējo tyrinē
Kaspersono pastatytus paminkl
ir isztikro surado ant
įtrukimns ir lipinimus; atsiszau

i Kaspersong, reikalaujamas
išmokėjimo tų pažadėtų 3.000
rublių, Tasai vienok išpildyti
pažadėjimą ne panorėjo. Powor-
tow apskundė meluojančių biznierių
į sudg. Sudas nusiuntė ekspertus,
kurie nukakę ant kapinių, ant
Kaspersono pastatų paminklų iš-
tikro atrado daugel lipinimų. Pa-
sirėmęs ant to sudas pripažino
reikalavimą. Kasperson tei-
sinosi, kad tasai pažadėjimas
yra tai paprastas reklamavoi-
mas; sudas vienok reikalauja, kad
biznierių, nors ir dėl reklamos
žadantis, turį pildyti savo pažadė-
jimą. Jeigu Amerikos biznieriams
reiktu atsakyti už wisas miela-
gystes, tai gal ant užmokėjimo
pažadėjimų jiems ir pinigų ne-
tektų; kaliniai čia turētu but
prikimšti meluojančiais biznie-
riais.

Bukime drasesniais!

I kurią pusę ne pažiūrėsime,
 wis matome musų lietuvių bau-
 gumą: jie sawo lietuviskų praw-
 wardžių gėdisi, ar neiszdrysta su-
 joms pasirodyti: Seniaus apie tai,
 laikrascziuose garšija apie tai,
 bet wiegi nėra pageidautino wai-
 siaus; teisybė, daugelis isz musų
 brolių jau wartoja tikras lietu-
 wiszkas prawdes, bet tai dar
 wis per mažai. Paimkime kokį
 nebruk lietuviszką laikrascztį, pa-
 žiūrėjus į pakwitowones, pajies-
 kojimus, ir laiszkus ant paczto,
 matome labai mažą nuosimintį
 grynai lietuviszkų prawardžių;
 daugumas wisgi užsiabaigia ant
 lenkiskų uodegu: ski, wicz, ir
 t.t. Daugelis adresuoja laiszkus
 su lenkiskoms prieduroms: jiems
 rodosi kad tai geriaus, kad ame-
 rikonys geriaus isztaria lenkis-
 kas prawades neng lietuviszkas;
 isztikro amerikonėms sunku iszt-
 tarti lenkiskas prawderes, nes
 jos ilgos, jie pratę prie trumpų.
 Musų broliai griebiasi swetimų
 prawardžių per nesupratimą.
 Menka tai garbė, jeigu budams
 Buragu, raszysis Buragiawiczu.
 Priėzdis sako: pats griebk ir
 kitam liepk! Todėl ir mes, malo-
 nus laikrasczio skaitytojai, pats
 daokim gėra paweiksli ir kitus
 brolius prie to raginkime, aisz-
 kinkime, jog lietuviszkos praw-
 dės yra gražios, jog gražiai skam-
 ba, jog jos daro mus atskira tau-
 ta. Tegul žino musu priezai, kad
 mes wis laikomėsi. Labiaueis-
 siuneziant laiszkus į Lietuvą, rei-
 kia adresuoti grynai lietuviszką
 wisą adresą. Nereikia turėti
 szeszkio baimės, jog nedaies. Jų
 maskoliai ar wokiečiai nesupras-
 tas netiesa: jeigu mes mažai ži-
 nanti numanom, tai mokintėms
 be abejonės, dar geriaus supras-
 o jeigu isz syk nesuprastu, mes
 nuolatiai teip darydami, priversi-
 me juos suprasti!

man, kad senā klausīnāja perkra-
tinēju, — bet uguns nekurstom
gesta. Mes turime kurstyti t
ugni lietuwystēs, idant wis i
wis placziau liepsnotu, nes tai yr
priderystē kiekwieno isz musy.

Atsitiko linksmas lietuviszkos dvasios apsirėzimas tarp mūsų jaunamėnės nesuprantancios da lietuviszkos idėjos. Du vyrus, kailbėjo tarp sawės lietuviszkos prie lenkų, iš kurių wiengs par dėjo wisap iszjuokti lietuviszką kalbą. Ant to musų vyrurak drisai atsiliepė, jog kada jie lenkis kalb kalba, tai teip jiems iszrodo kaip kad žmogaus s...a walgyti. Dar persergėjo, idant saugotu niekinti lietuviszką kalbą pr lietuwaicių, nes galėtu kailj kizti. Trečias lietuws anuos pgyrė, per ką lenkelis pabaigint nusizėmino.

MIKOLAINIS.

MIKOLAINIS.

The Lithuanian Weekly "Lietuva"

PUBLISHED EVERY SATURDAY.
Receives all kind of Job Printing and trans-
lating in all modern languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed
"Lietuva" Publishing Co.,
954 33rd St., Chicago, Ill.

Nedelinis Laikraštis "LIETUVA"

Išleista kas Subata, Chicago, Ill.

KASZTUOJA:

ANT METU AMERIKOJE.....\$2.00
IN UŽMARE.....\$3.00

Užsveidetojas A.OLSZEWSKIS.

Bankasčiai (korespondencijos) ir laisvalaikio tu-
ri būti adresuoti ant šio adreso:

"Lietuva" Publishing Co.
954 33rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS.

Plačiau turi būti siunsti per MONEY ORDER arba
REGISTRUOTĄ GROSĄ ant rankų

A. OLSZEWSKIO,

954 33rd St., Chicago, Ill.

Isz Amerikos.

Užgriuvo namai.

Buffalo, N. Y. užgriuvo seni
Browno namai, ant ul. Seneca,
kuriam seniaus tilpo biurui Wes-
tern Union telegrafų kompanijos.
Laikė griuvimo dirbo čia ke-
liolikas dailidžių, o plaukų kir-
pinyčioj Morriso Jones, tuose
pat namuose, buvo keletas sven-
čių. Griuvėsių užgulė aplin-
kinius namus ir tuos teiposgi su-
griovė. Tuojaus griebėsi valyti
griuvėsius ir gelbėti užgriuvu-
sius žmonis. Policija ir ugnie-
siai tuom darbu užsiėmė. Kele-
tą žmonių išgriebė ne daug ką
apdaužytų, bet keletas yra sun-
kiaus sumankytų; gal atsiras po
griuvėsių ir užmursi. Barzda-
skutys Meti teip sunkiai buvo
sudaugytas, kad neužilgo pasi-
mirė. Dailidė O'Brien turėjo nu-
laužtą nugarą. Barzdasutį
Ricmondą ištraukė jau mirstan-
tį. Kasierė barzdasutiny-
czios, Griffin, turbūt užmurs-
ta, gulė dar po griuvėsių. Kupin-
ger ir dar 12 ypatų likosi iš-
traukti, bet labai sunkiai apkulti.

Bjauri žmogūdytė.

Isz Ave, Mo. raszo: ant farmos,
netoli miesto, rado išpjautą wisą
šeimyną Sawyerų, susidedančią
isz tėvų ir suaugusio sunaus. Su-
nus turėjo kirčius, nuo kirvio,
ant kaklo ir ant galvos; tėvai
gi suskaldytas galvas. Kunai wi-
sų užmurstų buvo sukrauti po
lova ir uždengti su paklode. Du-
rys buvo uždarytos ir ant in-
jimo i namus durų buvo pri-
musztas rasztas; "išsvažėwome
i Oazark ir sugrįžime panedėlyj
arba utarnike". Turbut užmu-
sėjai norėjo, kad nors per
keletą dienų jų neįjieszkotu. Pi-
nigus ir arkli, turbūt, užmursėjai
paėmė, nes Sawyerų namuose jų
neatrado.

Truksta pinigai.

Rewizoriai miesto kaso Pitts-
burge, Pa., peržiūrėdami joje
pinigus ir knigas, atrado, kad isz
pinigų esančių po užliuramies-
to Majoro, Morelando ir jo u-
rėdininkų, nuo 1882 — 1895 m.,
truksta apie 425000 dolierių.
Sunku labai tikrą sumą nedate-
kliaus surasti, nes rokundos ne-
prideračiai buvo wėdamos. Gal
but, kad nedateklius isztikro yra
dar didesnis už tą, koki rewi-
zoriai atrado; gal but, kad jis pa-
rodys mažesniū.

Trukiu susimuszimas.

Isz Duluth, Min., raszo: ant
Duluth Iron Range geležinkelio,
terp Fower ir Ely, susimuszė
trukis wežantis geležinę rudą su
trukiu wežančiu darbininkus. Li-
kosi užmursi du geležinkelio
tarnai. Lokomotiva ir keletas
wagonų iszszkoko isz rėlių ir nusi-
rito i grabę.

Pratrūkimas debesu.

Isz Marshaltown, Ia. raszo: pe-
reitą nedėlios naktį pratruko de-
besys ties La Moille ir Centter.
Upečiai wisi užtvino. Dideli da-
lis Chicago & Northwestern gele-
žinkelio likosi iszardyta, du tiltai
twano nuneszti. Daugel gywulių
prigirė. Lytus buvo su ledais.
Tulose wietose ant laukų wanduo
stowi i 3 pėdas gilumo. Keletą
nedėlių geležinkelį trukiai
bėgioti ne galės.

Smarkios wetros ir audros.

Pereitą panedėj, daugelį wietų
atlanke smarkios audros ir wė-
ros. Michigane wėtra atlanke
pawieczius: Macomb, Oakland,
St. Claire ir Lapeer ir daugel pa-
darė blėdies, ypacz gi mieste
Mount Clements. Daugel žmo-
nių likosi apdaužytų ir keletas
užmurstų. Kaimas Thomas, ant
rubežiaus tarp Oakland ir Lapeer
pawieczius, likosi suwisi isznai-
kintas, teiposgi ir Matamoza,
Lapeer paw. Kaimuose Thomas
ir Matamoze daugel žmonių liko-
si užmurstų. Skaitlius užmurstų
ir sužeistų pereina 100 žmonių.
Mieste Mount Clement, tik Po-
ni Pohl ir jos du sunus likosi
mirtinai sudaugyti.

Indijanoj, wėtra iszdraskė pa-
wieczius: Polk ir Jasper. Polk pa-
wietų, netoli geležinkelio staci-
jos Bondurat ir Santiago, apie
10 žmonių likosi užmurstų; tiek
jau, jeigu jau nedaugiau, žmo-
nių nustojo gywasties Jasper paw.
Sužeistų yra kelesdeszims. Dau-
giausei nukentė kaimas Valeria,
Jasper paw.

Illinois sztete, teiposgi wėtra
daug padarė blėdies. 4 žmonės
likosi užmursti. Netoli Egan Ci-
ty, Poni Bird likosi užmurs-
ta ir 5 jos waių mirtinai apkultų.
Adeline wėtra sugriovė metodys-
tų bažnyčią. Apie Leaf River
keletas žmonių likosi mirtinai su-
žeistų. Fereston'e daugel namų
yra wėtros iszgriautų ir keletas
žmonių sužeistų. Daugel blėdies
wėtros padarė wietose: Egan Ci-
tyje, Davis Junction, Byron,
Leaf River, Mt. Moris, Stewart,
Beloit, Bockton, Foreston ir dau-
gel kitų. Wėtra perbėgo per pa-
wieczius: Winnebago, Ogle, Lee
ir Boone.

100 žmonių prigere.

Isz Victoria, Brit. Col. raszo:
elektriskas geležinkelio karas,
prikimsztas žmonių, beważiuojant
per tiltą Point Ellice, 75 pedų
augsczcio, ilužo ir ipuolė i upę.
Wisi esanti wagonuose prigirė;
stowieczius gi ant platformų ke-
letą iszgelbėjo. Szale karo wa-
žiauo keletas wežimų ir karietų
— ir tie ipuolė i upę. Isz wiso
apie 100 žmonių prigirė.

† Thomas, W. Va. Pirmadi-
eną sekminių, seneniai atkakęs isz
Lietuwos grinorius persowėni-
gerj. Norėjo mat su nigeriu keis-
ti laikrodėj ir derėdamas laikė
rewolwerj; nigeris griebė už
wamzdžio, grinorius gi patraukė
ir nuszowė ant wietos nigerj. Už-
tatai jis likosi suimtas ir nugaben-
tas i kalinį.

Isz darbo lauko.

† PHILADELPHIA, PA. Darbai
čia prastai eina; labiausei rugo
ja siuwėjai.

† SHENAUOAH, PA. Darbai
čia dar wis ne gerai eina: čia
dirba wos 4 dienas ant nedėlios ir
tai nepilna laika.

† Kastynėse Ashland, netoli
Ironwood, Mich. žemė užgrinwo
8 darbininkus. Iszgelbėjo juos dar-
bininkai kastynių Narrie, kurie
prisikasė prie užgriuwusių nuo
sawo pusės.

† Po trijų metų ilsejimosi, Chi-
cagoj, prie Wabansia ave. tapo
atidaryta geležies liejinyčia
"North Chicago Rolling Mills".
Dirbtuwė tojė likosi uždaryta
1893 m. Dabar jas parsisamdė,
ant ilgesnio laiko, "Univer-
sal Construction Co". Čia ga-
lės rasti darbą pors szintų dar-
bininkų.

† Sztraikas darbininkų dirb-
tuwėse "Globe Iron Co.", Cle-
velande, O. pasibaigė; darbinin-
kai sugrįžo prie darbo. Darbdar-
wiai pakėlė užmokėsnį už darbą.
Darbininkai wien, grįždami prie
darbo, pareikalawo, kad neatbu-
tinai wisi pirma dirbė butų prie
darbo priimti.

† Sztraikas peckkurių Armon-
ro rukinyčiose, Kanšas Cityje,
Mo. pasibaigė; darbininkai mat
susitaikė su darbdawiais. Apie
1000 darbininkų, kurie iszprie-
žasties sztraiko peckkurių buvo
be darbo, dabar ji wel gauna.
Peckkuriai gauna ant 1 1/2 cento
ant walandos daugiau, neng
gaudawo pirma ir dirbs dabar
tik po 8 walandas ant dienos.

† Angliszki kapitalistai, isz pa-
lungwė, atėmė sawo kapitalus
ikisztus i aukso kastynes Trans-
waaliyje. Kaip dabar pranesza,
atsima sawo kapitalus turtingiau-
ses isz wisų čia kastynių wal-
dytojų, Barney Barneto. Iki sziol
jau daugel kastynių likosi ap-
leistų, nes pasitraukus anglijo-
nėms, kiti kapitalistai ne atsiran-
da.

† Sziaurinėj dalyj Minnesotos,
netoli Duluth, Min. tapo naujai
surasti anglių plotai, kurie, kaip
sako, galės tiek iszduoti anglių
kaip Pensylwanijos kastynės.
Sawinku jų yra James Hill,
prezidentas Great Northern
geležinkelio. Hill rengiasi pastatyti
geležinkelį nuo Rock Rapids
iki tų anglių wietų ir įtaisyti čia
naujas kastynes.

Chicagoj, Ill. darbininkai dir-
banti prie statymo Aniuolų Sar-
gų bažnyčios, ant Oakwood
Boulevard, paliowėdirbė. Priežas-
tis sztraiko yra tojė, kad kon-
traktorius priėmė 6 dailides ne-
prigulinczius prie unijos. Tie
dailidės dirba ir toliaus, bet tu-
rės pauti, nes kalwiai ne nor-
su jais dirbti ir neparengia darbo.

Isz Otawo, Ill. raszo, kad
perkelta čia isz Brooklyno dirb-
tuwė ne trukstančių lampoms
ciliderių likosi uždaryta. Sawi-
niskas dirbtuwės suszaukė wisus
500 darbininkų ir pasakė, kad jų
nereikalauja daugiau; žadėjo
priimti wien tasyk, kada taps
priimti Amerikoj aukšniai pi-
nigai. Taigi mat kokiū būdu sten-
giasi priversti darbininkus prie
rinkimų balsuoti už szalinikus
auksinių pinigų. Mat kokiū būdu
jungia politiką su darbu!

† New Yorke darbininkai su-
twėrė naują darbininkiską organi-
zaciją, i kurią, kaip tiki jos orga-
nizatoriai, i keletą metų prigulės
per 1 milijoną darbininkų. Tojė
nauja organizacija wadinasi:
"Social Trade and Labor Allian-
ce". Tojė organizacija stengsis
patraukti wisas kitas darbininkis-
kas organizacijas, idant isz wien
wisi pradėti, su geresne kaip iki
sziol pasekme, užstoti darbininkų
reikalus.

† Sztraikas tarnaujančių ant
elektriskų geizinkelų Milwaukee
traukiasi; miesto bulmistras,
iszdawė stiliiepimą i gywentojus
ir kwieczia wisus prisidėti prie
užbaigimo sztraiko, kurisai daug
blėdies miestui atgabena. Perei-
tos nedėlios wakara, sztraikuojan-
ti darbininkai ir jiems prilankus
miesto gywentojai, mėtė i began-
czius karus akmenis. Wenas po-
licistas ir keli maszinistai likosi
sužeisti. Ant ułyczios Lee Bremen
susirinko daugel žmonių ir už-
puolė ant karo; policistas Kruse
likosi su peiliu sužeistas. Policija
suarsztawo 7 žmogystas; buvo
tai lenkai. I beganczius trukius
darbininkai mėtė per langus stikli-
naites su witrjolu, kurios truk-
damos aplaistė drabužius karais
wazinejančių. Wėliaus, wakare,
policija suarsztawo dar keletą
žmonių.

† BUFFALO, N. Y. Susztraika-
wo čia dailidės; rengia sztraiką
ir darkininkai dirbanti jawų krau-
tuwėse, prie perpilymo jų isz lai-
wų ir geležinkelio wagonų i
krautuwes. Darbininkai dirbanti
prie jawų pilstymo skundžiasi jau
nuo seniaus, kad kontraktoriai,
užlaikydami artimosi wietose ge-
rymų pardawinycias, priverčia
darbininkus girtuokliauti ir todėl
daugiausei iszgeriančių neprasa-
zalina, blaiwus gi darbininkai tu-
ri atlikti ir darbą tinginių girtu-
oklių. Dailidės pareikalawo su-
trumpinimo laiko darbo nuo 8
iki 12 wal. priesz piet, pusę wa-
landos ant pietų, ir paskui iki 4 1/2
walandos wakaro,

Pereitą nedėlia pakėlė sztraiką
darbininkai dirbanti prie maszi-
nų, spaustuwėj laikraszcio "Ex-
press". Spaustuwė priėmė mat
wieną darbininką neprigulintį i uni-
ją ir atstatė du nuo seniaus dir-
bančių unijonistu. Sztraikuoja
30 darbininkų.

† Darbininkiskos organizacijos
New Yorke walstijos apgarsino
žinias apie ilgį laiko darbo wiso-
kiuose užsiėmimuose. Darbininkai
dirba čia: nuo 4 walandų (opera-
toriai prie szwiesos calcium)
iki 18 walandų (pagelbininkai au-
dimų pardawinyčių) ant dienos.
8 walandas ant dienos dirba dar-
bininkai 208 organizacijų, dirban-
čių 70 wisokių užsiėmimų isz-
dirbystės ir amatų, arba isz wiso
54250 darbininkų, o tame tik
1851 moterų. Darbininkai dirban-
ti cigary dirbtuwėse, dirbanti
prie statymo triobų, rasztos statė-
jai ir dirbanti prie maszių spau-
stuwėse, dirba bewiek wisur po
8 walandas ant dienos.

9 walandas ant dienos dirba
darbininkai 172 darbininkiskų or-
ganizacijų, arba isz wiso 25040
darbininkų.

Po 10 walandų ant dienos dir-
ba sanariai 261 organizacijos, i
kurias priguli 44750 darbininkų,
o tame 3743 moterų.

Po 12 walandų ant dienos dir-
ba iszwiso 14594 darbininkai.

Daugiau kaip 12 walandų dir-
ba wien: duonkepiai, klerkai, pat-
wadninkai wiesų wežimų, wirė-
jai, wežėjai dirbtuwėse minera-
liszkų wandenų, tarnai geležin-
kelių, mechanikai teatruose ir tt.

ISZ Lietuwiszku dirwu Amerikoj.

Isz Wilkesbarre, Pa.

Lenkiskas laikraštis, "Gór-
nik", paduoda žinią, buk Lietu-
wiszka bažnyčia Wilkesbarre, Pa.
tapsent uždaryta; kaip sako ta-
sai laikraštis, uždaryti liepė
wyskupas. Kokia priežastis to,
mes nežinome.

Pagal tą patį laikraštį: wietie-
nė policija, ant Meade ul. wienuo-
se namuose, suėmė 9 wyrus lie-
tuwius ir dwi moteri, o terp jų ir
naszlę užmurstą kastynėse Jaksz-
to (užmursėjas jo, žemaitis, ta-
po dabar ant nužudymo sudo nu-
sprėstas). I tuos namus mat tu-
los moterėlės ir tuli waikiniai su-
sirinkdawo paleistuwiauti. Tulos
musų moterėlės ne dailiai elgiasi
ir tuom terszia garbę kitų Lietu-
wiszkų moterų.

Negražus Paweikslas.

Isz Mt. Carmel, Pa. atkako i
Mahanoy City koksai Petras Pe-
trauckas su Balczuniene. Nepa-
weikslingo gywenimo motoriskę
paliko mat sawo wyra i mažus
waikus ir walkiojasi po swietą
su jaunikiu. Mažai yra ant swie-
to tokių motinų, kurios apleistu
sawo waikus ir sakiotu paskui
swetimus wyrus; terp Lietuwai-
čių toki atsitikimai Lietuwėj be-
weik negirdėti: musizskės mote-
rys už paweikslą kitoms tautos
buwo statomos. Kas jas Ameri-
koj apriejo, jeigu čia teip daug
paleistuwingų atsiranda?

Saugokitės žydų.

Isz New Yorke raszo: Wisoki
žydiszki apgawėjai wisur medžio-
ja ant nepažystančių Amerikos
iszlygų lenkiszkių ir lietuwiszkų
ateiwų. Ateiwiai Rogalski ir
Nowicki, o su jais 10 kitų, kurių
prawardžių negalima buwo da-
žinoti, ant laiwo "California"
pribuwo isz Europos. Juos isz
Ellis Island paėmė maskoliszkas
žydas, turintis užeigos namus ant
kampo Lewis ir 3 ul., nors wisi
ateiwiai turėjo antraszrus sawo
giminių, o giminės Rogalskio ir
Nowickio gyweno New Yorke.
Žydas laikė juos sawo užeigos na-
muose uždarytus ir muszdamas
juos priwertė walgyti paduotus
pietus, už kuriuos reikėjo užmo-
kėti net \$1.25, nors tie ir deszim-
tos dalies nebuwo werti.

Negražus pasielgimas.

Apsudydas ant nužudymo Wil-
kesbarre, Pa. lietuwis A. Žemai-
tis, apskundė Joną Urboną, už pa-
sisawinimą 164 dol., kuriuos Že-
maitis padėjo pas jį, kada likosi
suimtas. Nors Urbonas užsigynė,
sudās wienok rado jį kaltu ir nu-
sudydo ant iszmokėjimo tų pin-
gų ir ant 6 mėnesių kalėjimo.
Negražu, bjauru, jeigu žmogų
ant nužudymo nusprentą, kuriam
wos keletas dienų gywenti lieka,
dar jo wientautis stengiasi nu-
skriausti. Mat Urbonas tikėjosi,
kad budelis pakars Žemaitį ir to-
kiu būdu nereikės jam sudėtus
pinigus sugražinti.

Liudna napjiena.

Laikraszciai pranesza, buk
wyskupas atėmė misziąs nuo
prabaszcziaus Hazletono lietu-
twiszkos bažnyčios, kunigo
Maszioto. Jeigu tai teisybė, tai
i trumpą laiką per daug. Liud-
na tai naujiena, nes toki
atsitikimai atsiliepia wisada
ir ant musų nekaltų tame
žmonių. I trumpą laiką, terp
mažo skaitliaus Amerikoj lietu-
wiszkų kunigų, likosi suspenduo-
ti: Warnagryis, Juodiszius; argi
dabar trečiasis ant to butų užsi-
pel-
nė? Toki atsitikimai stumia mu-
sų žmonis i doriszką nupuolimą,
nes jie, matydami piktą paweiks-
lą sawo tulų doros mokintojų,
pats takais tų sawo ganytojų
waikszočia. Isz tikro, musų
wientaučiai Amerikoj doroj kur-
kas žemiaus stowi, neng tėwynėj.
Kokia tame priežastis, mes ne
sprendžiame. Ne galime čia ne pri-
minti žodžių musų Augszcziaw-
sio Iszganytojas: "kas piktna
wieną isz nežinančių, geriaus,
idant jam pakabinę ginas ant
kaklo, paskaudytų jurių gelmė-
se!"

Naujos tiesos kaslink priemi- mo ateiwui.

Washingtono kongresus, 195
balsų prieszais 26, priėmė nau-
ją bilių paduotą Bertholdo ir
pataisytą Corlissio, apsunkinantį
ateiwystę i Ameriką. Pagal Ber-
tholdo bilių: ne bus i Ameriką
ileidžiami wisi wyriszki ateiwiai
nuo 16 — 60 metų, kurie ne
mokės nė jokioje kalboje skai-
tyti ir raszyti. Tėwai waių ap-
sigywenusių jau Amerikoj, nors
ir nemokėtu rasztė ir skaitymo,
gal keliauti pas waikus. Corlissia
pareikalawo, idant ne butu ilei-
džiami ir darbininkai, nors ir mo-
kanti raszyti, bet toki, kurie isz
sweturas kas met atkanka wien ant
darbo, o uždirdėkie pinigų, grį-
ta wel namon, kurie ne nori
tapti ukėjais Sawienytų Wies-
patyszczių Sziaurinės Amerikos.

Wisi kontraktai padaryti su už-
rubežiniais darbininkais Amerikos
darbdawų ne turi wertės ir už
jų padarymą darytojai turės už-
mokėti 1000 dol. bausmės ir bus
nubaudžiami iki wienų metų ka-
lėjimo. Kiekwienas Amerikonis,
kurisai priimtu swetimą ukė-
systę, ne gali grįžti atgal i A-
meriką. Užrubežiniai darbininkai,
nors ir kontraktuoti, gal dirbti
portuose prie garlaidžių kom-
panijų. Kiekwienas ateiwys at-
kakęs i Ameriką tuojaus turi
užmokėti po pusią dolerio ant
jų uždėto tamtikro mokeszcio.
Tos tiesos tapo kongreso pri-
imtos, nors dar ne užtwirtintos
prezidento. Kad jos taps už-
twirtintos, nėra nė jokios abejo-
nės; po užtwirtinimui taps jos sta-
tais ir jų pradės prisilankyti.
Po užtwirtinimui to biliaus, lietu-
wiai ne mokanti rasztos nė sawo
kalboje ne bus i Ameriką ileidžia-
mi; tokių, tur but, ir garlaidžių
kompanijos, nenorėdamos wežti
atgal be užmokesnio, ne priims
isz syk nė i Ameriką keliauti.
Wisi toki ateiwiai, jeigu
jiems ir pasisektu dasigauti i
Wokietijos portus, ne bus ant
laiwų priimti, bet bus tuojaus nuo
geležinkelio gražinami atgal, ži-
noma, jeigu jie norės i Ameriką
keliauti, keliaujant i kitus kraš-
tus, dar rasztos nereikalauja.

Pirmas Lietuwiszkas Pik- nykas Chicagoje.

Chicagoj Lietuwiszkos Drau-
gystės rengia pirmą lietuwiszką
piknyką ant nedėlios, 31 Gegužio,
1896. Piknykas bus puikiame
darže, wadiname PALOS SPRINGS,
kuris yra tik 19 angliszkų mylių
nuo Chicagoj i pietwakarius. Yra
tai didelis kaip giria, pilnas wiso-
kių medžių ir kwietkų daržas, su
dideliu azeru ir tekancziais upe-
liais, kur kiekwienas nuwiekę
atsikwėpsweiku oru, pasiwaiz-
szočios po žalią girią, pasiwaiz-
nuoteliuose ant czysto wandens,
paszoks grajijant gerai
muzikai, pagrajijs bolia, eis lenk-
tynėmis ir atras szimtus kitokių
zabowų ant pasilinksminimo.
Trukiai Wabash geležinkelio
iszwažiuoja, isz Polk dypo, 8 1/2 ir
9 1/2 walandą isz ryto. Pakelui
paims pasażierius ant sekanczių
stacijų: ant Archer ave., 33-czios,
41-os, 47-tos ir 63-czios ułyczų ir
Auburn Junction. Taigi gywe-
nanti ant pietinės miesto dalies
nereikalauja waziuoti ant dypo,
bet gali sėsti ant minėtų stacijų.
Geležinkelis Wabash randasi
prie Stewart ave. Lietuwiai eis
nuo bažnyčios i geležinkelį su
iszkilme. Einant grajis muzika
po dirėkeja Kazimiero Kigo. Pri-
sirengkite wisi ant szio piknyko,
o busite užganėdinti.

Wakare gryžta namon 8 1/2 ir 9
walandą.

Tikietas ant Piknyko su nuwa-
žewimu i pargryžimu kasztuoja
tik 50c.; waikams nuo 8 iki 12
metų — 25c. Wisas pelnas nuo
piknyko eis ant labo lietuwiszkos
bažnyčios.

Tikietas ant piknyko jau dabar
galite gauti pirkti pas sekanczius
ukėjus: pas L. Azuką, 3301 Au-
burn ave.; Juožą Urbą, 3244
Laurel st.; Joną Norwaisą, 925
33-rd st.; Antaną Žemaitį, 954
33-rd st.; Petrą Kazlauską, 927
33-rd st.; Joną Jackszą, 688
Van Horn st.; Petrą Jonaitį, 925
33-rd st.; Kazimierą Pocių, 59
So. Canal st., Powilą Možeiką,
142 W. 18-th st. ir ant dypo
arba sėdę ant trukio.

Jeigu 31 Gegužio lytu, tai pik-
nykas bus atidėtas ant kito laiko.
Tikietai bus tie patys geri.

KOMITETAS.

4-tas Pikniskas.

Dr-tės Šwento Antano Phila-
delphioj, Pa. bus Subatoj, 13
Sėjos, tai yra dienoje Sz, Antano,
Schentzen Parke Camden, N. J.
Wisos draugystės teiksūs susi-
rinkti i salę po nr. 214 Pine st.
o isz ten i bažnyčią, ant 10 wa-
landos ryto, ant miszių; eis
wisi su muzika per miestą i Par-
ką. Ant piknyko ketina imti
dalywumą ir kitos draugystės,
kaipo tai: Sz. Jurgio; Sz.
Juožapo, ir Kareiwiai Algirdo.
Parkas atsidarys 12 walandą wi-
durdienio ir bus atdaras iki 12
nakties. Įženga ant piknyko tik
25c. Dėlto wisus lietuwius ir lie-
tuwaites szirdingai užpraszo.

(2-6)

KOMITETAS.

APIE ŽEMĘ ir KITUS SWIETUS, JŲ BUVĮ ir PABAIGĄ.

Pagal Heilpernā.

(Tęsa.)

ton išsaiskino datyrimu ir išsrokawimu, kad pajiega sunkumo paeina nuo masos kuno, nuo jo stangumo, tirsztumo ir nuo toluo. Kunai tirsztėsi, turinti didesnę stangumą, labiau buva wiens kito pritraukiami, neng turinti mažesnę masą, skystesni, retesni. Kiekvienas kunas, esantis dwiguboj toluoj, yra 4 syk (2x2) silpniaus pritraukiamas, atsirandantis triguboj toluoj, 9 syk (3x3), 4 syk toliaus — 16 syk (4x4) silpniaus pritraukiamas ir t. t. Tame (kaslink stangumo, masos ir toluo) nėra nė jokio išėmimo terp wisų kunų, kokius pažistame ant žemės, nė terp dangiszkų. Wisoki kunai ant swieto papuola po ta sunkumo pajiega ir wisi wienai po jos įtekme užsilaiko. Pažinus wien tas tiesas, galima prideranziai suprasti krutėjimą dangiszkų swietų ir tai teip gerai ir teisingai, kad pažinus greitumą puolimo kokio nors daikto ir jo toluo, nuo kurios puola, galima išsrokuoti jo masą arba stangumą, arba atbulai, žinant masą ir toluo nuo žemės, galima išsrokuoti su koku smarkumu ji puls, arba pagal masą ir greitumą puolimo, galima nuspresti, kaip augsztai jis buwo, ir sulyginus rokunda ant praktikos, persitiksime, kad tojė tiesa ne klaidi, kad ji wisame sutinka. Žmogus, kurisai mums apreiškė tą tiesą, po įtekme kurios yra wisi ant swieto daiktai: dideli dangiszki swietai, kaip ir mažiausia dulkė, daiktai esanti po mūsų akių ir kiti esanti nuo mus ant milijonų milijonų mylių, teisingai gal but laikomas už didžiausią galwoczių ant žemės.

ATRADIMAS PLANETOS NEPTUNO.

Mokslas apie dangiszkus swietus greičiaus žengia pryzakin, neng kiti. Nepažinome dar daugelio daiktų arti mus esančių, ne žinome dar, kas yra mūsų paczių gywybė, nepažystame dar nė wisų krasztų mūsų apgywentos žemės, nė jos wido, o pažystame tiesas waldanzias wisą pasaulę, žinome, kas yra toliausi nuo mus esanti dangiszki swietai, kaip jie išsrodo, o kaip toliaus pamatysime, žinome ir šio kio yra tie swietai, pažystame jų kelius, mokame išmatuoti toluo wieno nuo kito, žinome kiekwieno sunkumą, mokame kuo geriausiai pirma, pirm daugelio metų, išsrokuoti kada prasidės ir kada pasibaigs saulės arba mėnulio užtemimas ir tame neklystame nė ant wienos sekundos; žinome kada pasirodys kometa (žvaigždė su uodega), galima įspėti ir apie buvimą tokių dangiszkų swietų, kurių nieks nematė, mokame išsrokuoti ir toluo tokių swietų, jų didumą, keliu kuriuom jie sawo kelione atlieka, greitumą su koku keliauja, taigi ir jų sunkumą ir kitokias ypatybes. Tokiu būdu tapo atrasta ir, pirma neng pamatė, tapo apraszta planeta Neptunas. Neptunas tapo atrastas astronomo prancuzo, Leverrier'o. Koku būdu jis, nematydamas, galėjo apie jo buvimą įspėti, apraszysime toliaus. Žinome, kad planetos traukia pryzakin sawo eleptiszkais keliais per sawo įsibėgimą ir per saulės pritraukimą; keliai tie wienok nesuwis lygus ir planetos tankiai nuo to keliu pasitraukia, pasitraukimai tie nedideli ir jie teip išsrodo, lyg kad keliai, kuriuom planeta keliauja, papiesztume truputį drebančia ranka. Kiekvienas toksai smulkus pasitraukimas, pramintas perturbaciją, gal but lengwai išmatuotas; priežastys tų perturbacijų yra žinomos, nes planetos yra ne wien saulės, bet ir kitų planetų pritraukiamos, nes kaip žinome, wisi daiktai ant swieto yra wiens kito pritraukiami. Teisybė, pritraukimas wienos planetos kityra ne didelis, sulygiant su pritraukimu tokio didelio apskriczio kaip saulės, bet wisgi turi, nors mažą, įtekme. Prisiartinus, sawo kelionę aplink saulę, wienai planetai prie kitos, buva ji smarkiaus tos planetos pritraukiamą ir ji pati kita teipogi smarkiaus pritraukia, taigi turi truputi pasitraukti iš sawo kelio ir per tai pasidaro perturbacija ant jos kelio. Kiekwienai planetai galima tikrai išmatuoti kaip didelės bus tos perturbacijos arba pasitraukimas iš kelio, prisiartinus prie kitos planetos. Laikuose, kada planeta Neptunas dar nebuwo pažystama, patėmijo, kad planeta Uranus pasitraukia iš sawo kelio ir to pasitraukimo negalima buwo išsaiskinti itekme kitų pažystamų planetų; taigi šio to nusprendė, kad už Urano turi but dar kokia, iki szio nepažystama, planeta, kurios wienok atrasti ant dangaus ne mokojo. Tasyk bewiek wienai laiku astronomai: anglionis Adams ir prancuzas Leverrier išsrokawę, kaip dideli ir kada pasitaiko tie pasitraukimai arba perturbacijos kelio Urano, nusprendė iš to išsrokawymo: kaip dideli ir kur turi but nepažystama planeta, kuri įstengia nustumti nuo sawo kelio Urano. Nežinodami nieko wiens apie kitą, dirbdami kitokiuose krasztuose, bewiek sykiau abudu atėjo į wienokių supratimą. Paprastai pripažįsta atradimą Neptuno wien prancuzui Leverrierui, nes tasai anksciausias apgarsino sawo išsrokawimus. Leverrier kuo geriausiai ir kuo teisingiausiai išmatawo toluo naujos, dar nematytos planetos, keliu, kuriuom ji keliauja, jos didumą ir swarbumą ir pranešė apie tai Paryžiaus Mokslu Akademijai ir kad, pagal jo išsrokawimą, planeta takart Paryžiui negalėjo but matoma, pranešė jis Berlyno astronomui Galle, praszdamas, idant tasai, paskirtoje dienoje, įieszkotu nepažįstamos planetos ant tos dangaus dalies, kuriuom jam išswirsaus parodė. Isztikro, kada, 26 d. Rugsejo 1846 m., Galle nukreipė dangiszką žiuroną arba teleskopą į nurodytą wietą, pamatė nepažįstamą iki tol szwiesią žvaigždę, kuri iki szio nebuwo nė ant kokių dangaus paweikslų patilpusi. Matawimai daryti paskui jau Galle ir kity astro-nomų ant išskeitymo toluos tos naujos planetos nuo saulės kelio kuriuom ji bėga, didumo planetos, parodė, kad tie išmatawymai wisai

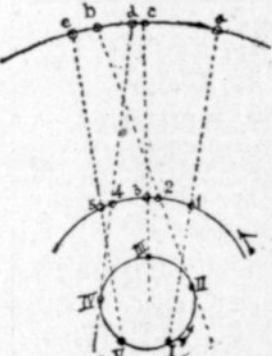
sutinka su tuis, kokius pirma padares buwo Leverrier; tūgi nebuwo jau nė jokios abejonės, kad tojė nauja žvaigždė yra planeta Taigi ta planeta, kuriu paskui praminė Neptunu, tapo pirma, neng ja kas nors pamatė, išmatuota ant popieros, paskui gi ją atradė tik sulygino matawimą seniaus padarytą ir persitiksino, kad senasis wisai yra teisingas ir jo taisyti ne reikia.

GRĮŽIMAS PLANETŲ.

Žiurėdami naktį j kokią nors planetą, ne išsyk patėmijame jos bėgimą. Wisos planetos rodosi mums stowincios ant wietos, teip kaip ir žvaigždės, ir rodosi lyg kad drauge su žvaigždėmis ir mėnuliu, drauge su dangum suktusi aplink žemę iš rytų į wakarūs. Bet žinome jau, kad tas mums wien teip rodosi ir paeina wien nuo to, kad mes drauge su wisu žemės apskricziu sukamės iš wakarų į rytus, o žvaigždės stowi ant wietos, ne kruta. Reikia gerai įstėmyti szale kokios žvaigždės yra planeta, kuriu temyti norime, po walandai pažiūrėję pamatysime, kad ji nuo tos žvaigždės pasitraukė truputį į rytus. Teip tėmydami planetas, pamatysime, kad jos keliauja aplink saulę iš wakarų rytų link. Bet bėgimas jų rodosi mums nepaprastu: kiekwiena planeta bėga koki laiką į tą pusę gana greitai, tai wel, lyg pailsusi, pradeda bėgti palengwa, o paskui rodosi lyg su wisu apsiestojo; paskui wel pradeda bėgti, bet bėga jau atgal, t. y. grįžta iš rytų wakarų link ir j koki laiką wel apsiestoja ir toliaus wel pradeda bėgti iš wakarų rytų link, teip kad wisas kelias rodosi lyg ilga linija su užriestais į kilpą galais, teip kaip tai rodo 23 paweikslelis. Tasai wienok išsrai-

Pawekslelis 23.

tas kelias wien mums teip rodosi, ir patwirtina Koperniko mokslą, kad planetos keliauja aplink saulę. Iš tikro planetos niekada ne grįžta atgal, bet atlieka sawo kelionę nuolatai traukdamos į wieną pusę, bėga į pryzakin aplink saulę Daleiskime, kad ant paweikslėlio 24 litera S reiskia saulę, o ratelis aplink ją papiesztas, reiskia kelią, kuriuom bėga aplink saulę mūsų žemė; bėga ji į tą pusę, kaip rodo ženklas, t. y. nuo I II link, toliaus III link ir t. t. Dalis rato, už to žemės kelio, rodo keliu kokios nors tėmyjamos planetos, paweikslan, Marso, kurisai bėga tuom brukzniu ir į tą pusę, kaip rodo ženklas, t. y. nuo I 2 link, toliaus gi nuo 3 4 link ir t. t. Daleiskime, kad atsiradus žemei, kaip tai yra ant mūsų paweikslėlio, wietoj I, kita planeta, kaip sakėme, Mars, yra wietoj I ir kad už tos planetos yra kokia nekrutanti žvaigždė, kuriuom mūsų paweikslėlio paženkliname litera a, teip, kad žiurėdami nuo žemės, matome planetą, lyg kad ji butu wietoj a. Bėgant žemei nuo I iki II, t. y. nuo kairės rankos į desinę, kita planeta (Mars) pereis nuo I iki 2, t. y. į priezingsą pusę, iš desinės į kairę ir per tai mums rodysis, kad ji bėga greičiaus, kaip wisada, teip, paweikslan, kaip rodosi mums kad geležinkelio traukis, bėgdamas ir priezingsą szali, mums kitu traukiu bewažiuojant, bėga kur kas greičiaus, neng tasyk, jeigu jis bėgtų į tą pačią su musiszkų keliu. Atsiradus žemei wietoj II, Mars ateis į wietą 2 ir pamatysime j ant dangaus ties žvaigždė b; taigi rodydis mums, kad jis atliko wisą ilgą kelią nuo a iki b. Pėrėjus žemei nuo II iki III, Mars bėgs toliaus į tą pačią szalį nuo 2 iki 3; rodydis tasyk, kad jis bėga jau palengwiau, nes bėga tasyk į tą pačią szalį, kaip ir mūsų žemė ir toliaus rodosi lyg jis sustoja ir grįžta atgal, nes atsiradus žemei wietoj III, o Marsui wietoj 3, pamatysime j nuo žemės ties žvaigždė c, teip lyg kad planeta sugryžo nuo žvaigždės b į wietą c, isztikro gi ji pasitraukė nuo wietos 2 iki 3. Pasitraukus žemei toliaus nuo wietos III į IV, o Marsui nuo 3 iki 4, rodydis

Pawekslelis 24.

mums, kad jis keliauja wel iš palengwo pryzakin nuo žvaigždės c iki d, o keliaujant žemei toliaus nuo kairės į desinę pusę, t. y. nuo IV iki V, Mars keliaus į priezingsą žemei pusę t. y. nuo desinės į kairę, t. y. nuo 4 iki 5; rodydis tasyk kad Mars wel pradėjo greičiaus bėgti nuo žvaigždės d prie c. Tokiu būdu, nors žemė ir planeta keliauja wis į tą pačią szalį ir wis nuo wienos ir tos pacios szalies keliaudamos apsiuka aplink saulę, rodosi mums lyg kad planeta bėgtų ant dangaus tai tiesiai tai wel atbulu keliu, kad bėga tai sparciaus, tai wel palengwiau. Seniaus to apsiereiskimo išsaiskinti ir mokslinciai ne mokojo; išsaiskino ta Kopernik, ir tasai, nors rodosi ant pirmo pažwiltio nesuprantamas, wien mokslą paremia.

KOMETOS, ARBA ŽVAIGŽDĖS SU UODEGOMIS.

Apart dangiszkų swietų, apie kuriuos iki szio kalbėjome, pasirodo kaip kada ant dangaus dangiszki kunai nepaprasto pawidalo, praminti kometomis, kurie sawo pawidalu ir užsilaikymu atsiskiria nuo kitų dangiszkų kunų, kokius paprastai matome. Iš priežasties tų sawo nepaprastų pawidalo ir užsilaikymo, jos jau nuo seniaus ant sawo atkreipė mokslinczių atydą ir dabar dar tulose wietose pasirodymas kometos gimdo baimę terp žmonių. Pasirodymas kometos baugina žmonis, nes wiskas, kas nepaprastu, ko suprasti ne galime ir kol to nesuprantame, wis mums rodosi baisiu. Seniaus ir mokslinciai tikėjo, kad kometos ne pasiduoda paprastoms gamtos tiesoms, užlaikancioms kitus dangiszkus swietus.

(Toliaus bus.)

Isz Lietuwos.

Padawadyjimas kaslink statymo kryžių Lietuwuje.

Maskoliszkame waldžios laikrasztuje, "Prawitelstweny Wiestnik" No. 89, yra žinia apie naujai iszduotą padawadyjimą statant kryžius laukuose arba prie keliu. Pagal tą naują padawadyjimą:

1. Ukinjikai katalikai, jeigu nori už uztworo szwentoriaus ar kapinių, ant sawo lauko, gubernijose: Wilniaus, Kauno ir Grodno, pastatyti kryžių, arba koki nors szwentą paweikslą isz: plytų, akmens, geležies ir t. t., priwalopirma, dwiejose exemploruose, padirbdinti planus rengiamo kryžiaus arba szwento paweikslo ir su jais kreiptiesi prie sawo prabaszczia arba parapijos per dētinio, idant tasai nuo wietinio gubernatoriaus iszdirbdintu ant to tam tikrą daleidimą. Pakol neturi tokio daleidimo, kryžius, ir szwentos paweikslas, laukuose ir pakelėse, statyti yra uždrausta.

2. Uždrasta yra, po bausme, kunigams szwentinti kryžius ir szwentos paweikslas laukuose ir pakelėse pirm persitiksimo, kad ant pastatymo jų tapoduotas daleidimas ir kad paduoti planai likosi prideranziai užwirtinti.

Tasai naujas padawadyjimas, apart apskunkinimo mūsų žmonėms statyti kryžius ir apart dawimo progos gubernatoriaus rasztinjkams gauti kyszi, kitokio miero turėti ne gal. Darymas planų wien pastatymą daro žmonėms kur kas brangesniu. Užduotė mūsų krasztu maskoliszkų waldinjkų, kaip matome, yra wien: apskunkinti žmonėms wisokiais budais, atlikti sawo reikalus.

Atmestas reikalawymas.

Kauno mokslainių inspektorių kreipėsi į miesto rodą praszdamas pinigų, nors 3,000 rublių, ant įrengimo widutiniszkos mokslainės, su programu progiminazijų, bet be lotyniszkos ir graikiszkos kalbų. Mokslainė turėtu parupinti žemesnius urėdnjkus. Miestas tą mokslainių inspektoriaus reikalawymą atmėtė. Jeigu mokslainės užduotė butu buwusi wien parupinti žemesnius urėdnjkus—tai ant tokių reikalų waldžiai reikėjo paskirti pinigų, nes wien jai urėdnjikai reikalingi; daugumas Kauno gywentu, nors ir pabaigę tokią mokslainę, neturėtu isz jos naudos, o apie reikalus mažumos gal pasirupinti tos pacios waldžios, kurios, per skriandą didumos, mažumą užtaria. Kauno gub. ir wisoj Žemaitijoj, waiwai wietinių gywentu urėdnjkaibūti negal, todėl tiems nėra ką szelpti sawo pinigais wien maskolių reikalus. Tegul juos szelpia jų tėwas, cieciurus.

Wagis wagį apwogė.

Wyresnysis policijantas, Wojtaszewicz, Wilniuje, suarszawo ant ułyczios nepažįstamą žmogų kaipu nužiūrėtą, buk jis pardawinėja wogtus daiktus. Atwedus jį į policiją pasrodė, kad tai yra pažįstamas wagis, jau kelis kartus sudo nubaustas, koksai Chručki. Peržiūrėjus kiesznius Chručkio, rado juose 8 cidabrinis laikrodėlis, porą deszimczijų stemplinių markių ir kuponą obligacijos wieszpatystės rentos. Ant rytojaus, kokia ten Towianskienė atneszė į policiją jos rastą pasportą inžinieriaus Maciejowiczio ir obligaciją ant 1,000 rublių. Chručki prisipažino, kad tie daiktai, teipogi ir tie, kuriuos rado Towianskienė ir atneszė į policiją yra jo, jis juos pametė, kada ji suėmė. Kaip sakė, daiktus tuos jis pawogė Smolenske nuo wagio, Leistero, nes tasai perdaukęs gyrėsi, kad jam gerai sekasi.

4 Darbinjikai nupuolė.

Ant Wilniaus priemiesczio Lukiszkių, 4 darbinjikai dirbanti prie statymo Hofmano namų, nupuolė nuo wirszaus, nuo 10 mastų augszcio, žemyn ir sunkei susikulė. Tuojaus nugabeno wisus į ligonbutį. Wisi susikulė darbinjikai buwo maskoliai. Prižiurintis statymą tų namų, architektas Michalski, tapo atiduotas po sudu.

Derpatė, Latwijoj, pasimirė garsus mūsų wientautis, Witautas Juszkewiczia, sunus pasimirio Jono, buwusio Kazaniaus gimnazijos mokintojo, autoriaus didelio "Lietuwiszko žodyno", kurį dabar iszleidžia Peterburgio Mokslo Akademija. A. a. Wytautas Juszkewiczia buwo apsmėgęs prižiūrėti iszleidimą sawo tėwo apdirbto žodyno, daryti reikalingas pertaisas ir papildymus.

Isz Tilžės, Prusų Lietuwjoj, raszo, kad czia pradeda iszeiti naujas lietuwiszkas mėnesinis laikrasztis: "Tėwynės Sargas". Laikraszcio to mums iszleistojai ne atsiuntė, todėl ir apie jo wertę nieko pasakyti ne galime.

Lietuwiai ir lenkai Transwaliaus republikoj.

Lietuwiai pradėjo keliauti į pietinę Afriką nuo 1892 m. tai yra nuo laiko, kada iszlygos darbo Amerikoj pradėjo krypti.

Wiens isz mūsų korespondentų isz Jahaneshurgo raszo, kad tame mieste yra per 300 lietuwų, kurie czia materijalizškai sziaip teip gyvena. Skundžiasi jie wien, kad neturi czia mokanczio ietuwisz. kai kunigo, todėl negal iszpildyti wisų tikėjimūszkų pareigų: del szolos lietuwiszko kunigo jie iki szio negalėjo atlikti welykinės spawiednės. Lenkų užimančių augsztesnes wietas yra czia daugiaus, neng lietuwų: yra ketelias oficerių lenkų, sudžia, kurisai nusudijo pasikėlusius priesz waldžias swietimaczius, Gregoro, wiesz, yra teipogi lenkas. Pusėtinas skaitlius ienkiszkų iszeiwų isz Prusų provincijos Szlezijos, dirba aukso kastynėse. Terp Jahaneshurgo ir Pretorijos iszeiwai isz Szlezijos turi net sawo ločmą, nors mažą, aukso kastynę. Tiesu gana gerai sekasi.

Lietuwų pietinėj Afrikoj tur but daugiaus, ne wien tie 300, apsigywenę Jahaneshurge, nes wien per Bremą ir tai tik per 1892 iki 1895 m. iszkeliawo jų ten kurkas daugiaus. Wieni isz iszkelewusų pasiliko angliszkoj kolio nioj Cape Town; kita gi dalis keliawo į Natali.

Wietines Žinios.

— Apsigywenes po nr. 4505 ant Page ul., Tamoszius Kapar, grįždamas apiwakariais isz bažnycios, ant 48 tos ul. tapo užpuftas apsimaskawusių waikysczijų. Du sugriebė jį už rankų, o trečiasis laikė isztiestą rewolwerį. Kaspar nustumė waikyszczius tikėdamas, kad jie sztukawoju. Bet wadowas jų, prikszęs rewolwerį prie weido suszuko: "tu ne sztukawok, bet atiduok, ką turi". Waikyszcziai atėmė Kaparui tai krodėlį, masznelę su keliais dolieriais, numowė žiedą. Paskui liepė jameiti sawo keliu ir ne atsigręžti.

— Pereitą panedėlie naktį baisi wėtra ir perkunija sziautė porą walandų Chicagoj, Daugiausie bledies padarė sziaurwakarinę miestą kraszte. Seniausai žmones ne atatmena tokios audros ir wėtros. Wėsula buwo teip smarki, kad stumdė nuo pamatų triobas ir kilnojo jas isz wietos į wietą. Daugel žmonių likosi suzeistų. Daugel triobų iszgriowė; miesto soduose ir parkuose daugumas medžių yra iszszaknų iszrautų. Smarkuslytus iszgriowė ułyczias; daugel jų ir dabar yra užlietų.

— Policijantas Johnson, užsitraukęs gerai "byro", kryptuodamas, kaip Maskolijos urėdnjkas, traukė Wood ul. Netoli Van Buren, patikęs jauną moteriszkę, paglostė ją krutinę, bet kad tojė užpyko ir nesidawė, Johnson isztraukęs rewolwerį, szowė du kart, bet ant laimės nepataikė.

Paskui isiragožiawo į laus pardawinyzią, ant kertės Wood ir Van Buren ul. Ten radęs apie 50 begerenczių sweczijų, pradėjo į juos szaudyti; tie persigandę iszskyszrė wisi; kelnis paludo po stalų, sawinjkas gi alinyzcios, pamatęs du policijantų žiurinczių per langą, pareikalawo jų pagelbos, bet tie pasakė, kad jie nenori pykyti Johnsoną. Taigi reikėjo eiti ant policijos stacijas ir tik ten gawo pagelbą, kuri apwaldė girtuokli policijantą.

— Baisi nelaimė pasiekė szelmyną apsigywenusio pn. 148 ant Townsend ul. finlandieczio, Otto no Malm. Rytmetij pati Malmo užkurė ugnį gazolininį pecziukų; wisi kiti szelmynos sanarijai tasyk buwo dar lowose. Nežinia kodėl gazolina pecziukų explodawo, degantis skystumas iszsiliejo į kambari. Malmenė griebė sawo 6 metų dukterį ir su ją iszbėgo per liepsną isz kambario laukan, tuom tarpu ugnis kambariuose teip greit platinosi, kad nieks daugiaus isz szelmynos sanarių ne iszsigelbėjo. Atkakus ugnagesiams, jie wien ugnį užgesinti negalėjo. Otto Malm gulėjo jau negywas ant lowos, baisiai apdegęs, waiwai gi, nors gywi, bet mirtinai apdegę. 6 metų Ella, kuriu motina iszneszė ir 5 metų Fina jau widurdienį nmire alexijanų ligonbutij; 8 metų Hilda dar gywa bet ir turės pasimirti. Motina nors sunkiai, bet ne mirtinai apdegusi, bet ji, matydama nelaimę sawo szelmynos, igawo sumaiszymą proto.

— Pereitą nedėlią likosi suarsztuotas negras, Frank Campton, kada jisai norėjo iszpikrti sawo užstatytą pawogtą laikrodėlį. Bewedant ant policijos, jisai iszstruko isz policijantų nagų ir pradėjo bėgti; policijantai besiwadami szauđė ir du syk pataikė ir ant galo suėmė. Suzeidimai buwo sunkus, todėl nuwėžė jį į pawieczio ligonbutį, kur nusprendė, kad paszowymai yra mirtini: wiena kulka perlindo kaklą perdėm, antra gi perlindo per deszinį petį. Nežiurint ant to, ligonbutij jį prirakino prie lowos rėmų ir 4 detektiwai nuolatai jį dabojo. Pereitos nedėlios naktį, detektiwai Corbus ir Ross dabojo jį pasidalydami: Corbus dabojo iki 2 wal, ir potam paliko sawo wietoj Rossą. Tasai apie 4 walandą, matydamas kad jo kalyns miega, iszėjo ant trumpos walandėlės. Wos spėjo atitraukti, Campton paszoko, numowė greitai lenciugus nuo rankų ir kojų, apsirėngę drabužiais kito ligonio miegančio szale jo lowos, iszgzadines ligonių dabotojas, iszbėgo isz salės, o potam ir isz ligonbutio. Tapo duota žinia į wisas policijas dalis, bet iki szio pabėgėlio surasti ne galėjo.

— Poni Houghton, apsigywenusi pn. 6626 ant Boulevard place, pirmė tarnaitė, Minnie Johnson. Iszwažewus poniai į miestą, nauja tarnaitė paszlawė daugel daigtų ir kada poni sugrižo, tojė papasakojo, kad ji praszszalino isz namų ant walandos, tuom tarpu įsiweržė wagys ir gyvenimą iszplėszė. Isz tikro poni patėmyjo, kad iszneszta wisokių daiktų ant 500 dol. wertės. Houghtonienė nuėjo ant polciijos stacijas ir papasakojo wisą wiesniamjam, p. Rank. Tasai iszklausęs, pasakė, kad suras wagį, tegul tik jam atsiunczia tarnaitę. Poni tojė atėjo, jis pritaish elektriszkus dratus prie padėtos kampe galvos kaulo; į akių lomas įkiszto raudonas stiklines kulkas. Paskui nuleides lango uždangas, laukė Johnsonytės. Atėjus jai, nuwedė į kambari, kur buwo tas gawalus kiaušas sujuugtas su dratais. Tuoje papasakojo, kad poni Houghtonienė turėjo dailius drabužius, bet kad juos pawogė wagys. Ant to tuojaus suzeibėjo užslepto kiaušo akys. Tarnaitė suriko persigandusi ir pasakė, kad pamatė dwasią. Rank twirtino, kad tai negalimas daiktas, nes dwasios czia nesilanko; wien tasyk gal jos ateiti, jeigu ji padarė to piktą. Tarnaitė atsakė, kad nieko nepapildė, bet ant to atsakymo wel suzeibėjo raudonos kiaušos akys. To buwo jau perdaug. Tarnaitė atsiklaupusi prisipažino, kad ji apwogė sawo ponį ir papasakojo kur pawogtus daigtus psslėpė.

